

Визначальною відмінністю верховенства права від законності є те, що верховенство права звертає до букви закону, а не до духу, адже судові органи не мають послуговуватися будь-яким законом.

Принцип верховенства права можна осмислювати в аспекті основоположного принципу держави, під яким пропонуємо розуміти поширення права у суспільстві, в якому органи державної влади здійснюють діяльність в межах закону. Суд так само є незалежним від інших органів державної влади, до повноважень якого відповідно входить прийняття законних та справедливих рішень, пріоритет в яких надається правам та інтересам людини. Додатково принцип верховенства права породжує прояв справедливості та гуманізму, поширення демократії у державі.

Також принцип верховенства права можна тлумачити як міру уявлень людини про позитивне право, а саме про сукупність об'єктивних соціальних цінностей та потреб, необхідних для людського буття.

Узагальнюючи стверджуємо, що верховенство права визначає зв'язок права та системи правових цінностей. Фактично верховенство права уособлює правові цінності, які є правовими ідеалами відносно забезпечення прав людини, правосуддя. Більше того, принцип верховенства права повинен слугувати вказівкою на основні напрями та способи, за допомогою яких може бути удосконалений правопорядок у суспільстві та державі.

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Рабінович П. М. Філософія права: проблеми та підходи. Львів: Юридичний факультет ЛНУ ім. І. Франка, 2005. 332 с.

Орина КОВІНЕНКО

студентка ННІ права
та інноваційної освіти
Науковий керівник:

Ксенія КОСЯЧЕНКО

доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
кандидат юридичних наук

РОЛЬ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ

Необхідно почати з того, принцип верховенства як загально правовий принцип, що має конституційне визнання, у найбільш узагальненому варіанті передбачає зв'язаність правом, і в цій якості має універсальне системотворче

значення, оскільки виступає одним із провідних елементів конституційного правопорядку будь-якої сучасної демократичної, правової держави. Даний принцип лежить в основі всієї системи конституційно-правового регулювання, проникаючи в нормативний зміст конституційних прав і свобод, пронизуючи всі конституційні норми та інститути.

М. Савчин наголошує, нормативною основою правопорядку є конституція, яка засновує певний тип політичної організації суспільства та інтеграції його інститутів із метою досягнення суспільного блага. Конституція виконує функцію легітимації суспільного порядку. Тому у формі конституційних принципів визначається демократичний доступ до посад через демократичні вибори та засадничих принципів поділу влади (здебільшого через парламентаризм та судовий конституційний контроль), а також щодо обмеження влади, які здійснюються через юридичні гарантії прав і свобод людини [1, с. 136–138].

Відповідно до загальних соціальних установок і цінностей, щодо яких у суспільстві існує загальна згода і їх здійснення приймається за природний порядок речей, формується конституційне право конкретної країни. Нормативне наповнення конституції залежить від панівної правової традиції, забезпечується через режим демократії, парламентаризму та конституційну юриспруденцію (судовий конституційний контроль).

Також цікавою є думка науковця О. Костенко у тому, що роль конституції у процесі конституціоналізації правового порядку проявляється в трьох аспектах:

- 1) конституція виступає юридичною основою процесу конституціоналізації;
- 2) конституція забезпечує інтеграцію правової системи;
- 3) конституція встановлює механізм погодження актів міжнародного і національного права, тим самим забезпечуючи конституційний механізм гармонізації правової системи [2, с. 87–93].

Правопорядок виступає першоосновою для якісної реалізації положень конституції та ефективного функціонування державних і недержавних структур, що виконують правотворчі, правозастосовні й правоохоронні функції. Реалізація положень конституції та забезпечення конституційної законності передбачає наявність певної стабільності й належного правового порядку в ключових сферах суспільного життя. Тільки за таких умов діють конституційні механізми, що забезпечують правопорядок та ефективну реалізацію конституційних нормб. Правопорядок у цьому сенсі немовби підсумовує результати діяльності органів держави, виступає як реалізована законність.

У контексті існуючих реалій справедливо буде сказати, що Конституція України – один із засобів захисту національної безпеки, зокрема від неефективної, авторитарної державної влади. Заснування конституційного порядку базується на ідеї забезпечення прав і свобод людини та обмеження

владного свавілля й раціональної організації публічної влади, що впливає з природи універсальних конституційних цінностей [3].

Основний принцип безпеки передбачає взаємну відповідальність особи, суспільства, держави за її забезпечення. Конституція встановлює таке поєднання балансу інтересів, коли посилення захищеності кожного суб'єкта можливе через збільшення безпеки для інших сторін. Конституція мусить визначати також внутрішню безпеку, встановлюючи певний ступінь захисту власних положень. Концептуально внутрішня безпека відображається у функції самоохорони Основного закону. Конституція повинна мати достатній запас внутрішньої міцності від замахів на її недоторканність і непорушність.

Отже, принцип верховенства права є основою для сталого розвитку суспільства та охоплює практично всі аспекти життя громадян України: від безпеки особистості, держави, права власності та розв'язання конфліктів – до ефективної боротьби з корупцією.

1. Савчин М. Конституційний Суд України і динаміка конституційного порядку. Вісник Конституційного Суду України. 2015. № 4. с. 136–138.

2. Костенко О. М. Конституція і ідеологія: проблема співвідношення. Конституційні засади державотворення і правотворення в Україні: проблеми теорії і практики. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. 2006. с. 87–93.

3. Конституція України [Електронний ресурс]. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР). 1996. № 30. ст. 141. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

Олексій КОПТЕВСЬКИЙ

студент ННІ права
та інноваційної освіти

Науковий керівник

Лілія ТИМЧЕНКО

доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ (м. Дніпро, Україна),
кандидат юридичних наук

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО В СИСТЕМІ ПРАВА УКРАЇНИ

У вітчизняній юридичній науці існує низка проблем, які, незважаючи на те, що вони обговорюються у наукових колах протягом багатьох десятиліть, не втрачають своєї актуальності. Однією з них є проблема того, чи існує господарське право насправді як незалежна галузь права, чи, можливо, є конгломератом правових норм, синтезованих чи запозичених з